

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

ELEKTRİK ENERJİSİ STRATEJİSİ DEĞERLENDİRMELERİ

KONFERANSI KONUŞMASI

22 Mayıs 2008

Ceylan Intercontinental Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Bakanım, değerli konuklar ve basın mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ülkemiz gündeminin öncelikli konusu olarak hızla yaklaşan arz güvenliği sorununa somut çözüm önerileri getirebilmek üzere başlatmış olduğumuz Enerji Stratejisi Dizisini sizlerle paylaşmaktan büyük bir memnuniyet duyuyoruz. Enerji sektöründeki sorunları aşmak ve liberal bir piyasa yapısına ulaşmak üzere yapılması gerekenleri detaylı bir şekilde belirlediğimiz bu çalışmayı değerli uzmanlar Fulya Baş ve Seçkin Ülgen hazırladılar. Sayın Ahmet Dördüncü'nün başkanlığını yaptığı TÜSİAD Enerji Çalışma Grubu'nun üyeleri de, bu çalışmaya görüş ve yorumlarıyla önemli katkılar yaptılar. Huzurlarınızda hem yazarlarımıza hem de üyelerimize bu çalışmadaki katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

TÜSİAD olarak, makroekonomi alanındaki çalışmalarımızın yanısıra, Türkiye'nin uluslararası rekabette başarılı olabilmesi için sektör bazında tamamlanması gereken reform başlıkları üzerindeki çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Ürün piyasalarındaki bu çalışmalarımız dahilinde iki hafta önce tarım raporumuzu açıklamıştık. Bugün de sizlerle enerji raporumuzun bulgularını paylaşmak üzere bir aradayız.

Neredeyse her türlü sanayinin, her çeşit üretim kolunun en önemli girdisi olan enerji sektörünün performansı, ülke ekonomisinin performansını birebir etkiliyor. Sektörlerimizin rekabet gücünü artırabilmek için, kaliteli enerjinin, uygun fiyattan temin edilebilmesi ve verimli kullanılabilmesi gerekiyor. Maalesef, bu konularda bazı sorunlarla karşı karşıyayız. Ülkemizde elektrik fiyatı, sanayinin rekabetçiliği açısından ucuz olmadığı gibi, eğer gerekli yatırımlar bir an önce yapılmazsa, gelecekte elektrik enerjisi temininde, bazı sıkıntılar yaşanabileceği de konuşuluyor. Ayrıca, enerjiyi verimli kullanmadığımız da bir gerçek: bir birim katma değer yaratabilmek için kullanılan enerji miktarı olarak tanımlanan enerji yoğunluğu AB ortalamasının iki katından yüksek. Bu tablo, enerjide arz güvenliğinin sağlanmasını en önemli ekonomik önceliklerimizden birisi haline getiriyor.

Türkiye'de enerji tüketimi yılda ortalama %8 oranında artıyor. Bu da mevcut tüm kapasitenin kullanılması halinde dahi güvenilir enerji üretimine göre 2009 yılında enerjide arz güvenliğinin sağlanması açısından zorlanacağımız anlamına geliyor. Diğer yandan, bu yıl içerisinde bile sistem güvenliğinin tehlikede olduğunu işaret eden bazı göstergelerin mevcudiyeti, enerjide arz güvenliği endişelerini artırıyor. Arz açığının oluşmasının engellenmesi için yatırımların hızlandırılması gerekiyor. Enerji Bakanlığı'nın tahminleri 2020 yılına kadar elektrik sektöründe %150 ek kapasite yatırımları gerekeceği yönünde. Bu yatırımın parasal karşılığı yaklaşık 90 milyar dolar olarak hesaplanıyor.

Enerji arz güvenliğine ilişkin sıkıntılar, bizce, Türkiye'de enerji piyasalarının serbestleşme sürecinin öngörülen şekilde işlememesinden kaynaklanıyor. 2001 yılında kabul edilen 4628 ve 4646 sayılı kanunlar elektrik ve doğal gaz piyasalarının yeniden yapılanmasını öngörmekte idi. Buna göre, elektrik üretiminin, dağıtımının, ticaretinin ve yeni yatırımların özel sektöre yapılması ve kamunun elektrik sektöründeki bu faaliyetlerden kademeli olarak çekilmesi hedeflenmişti. Elektriğin serbest piyasada ticareti yapılan bir meta olması sağlanacak ve dağıtım şirketleri özelleştirilerek kayıp ve kaçaklar azaltılacaktı. Buna rağmen, 2004 yılında özelleştirme programına alınan Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin özelleştirilmesi henüz gerçekleştirilmedi. Daha önce birçok kez başlatılmış olan elektrik dağıtım bölgelerinin özelleştirmesinin bir an önce tamamlanması ve üretim tesislerinin de hızla özelleştirilmesine başlanması gerekiyor.

Liberalizasyon sürecinin başarıya ulaşabilmesi için, 2004 yılında kabul edilmiş ancak uygulanamamış olan Strateji Belgesi, bir an önce, Türkiye ve dünya enerji pazarında günün koşullarını yansıtacak biçimde yenilenmelidir. Gerekli yenileme ve genişleme yatırımlarının özel sektör tarafından yapılması ilkesine yer veren Strateji Belgesi'nin yenilenmesi sürecine sektörün tüm paydaşları dahil edilmelidir. Tüm piyasa aktörlerinin önlerini net olarak görerek yatırım kararlarını alabilmeleri için piyasanın hangi yıl, ne oranda serbestleşeceği uygulanabilir bir takvime bağlanmalıdır.

Liberal bir piyasanın oluşturulması, sadece ekonomimizin rekabet gücü açısından değil, Türkiye'nin AB üyelik süreci açısından da önemlidir. Enerji faslında katılım müzakerelerinin yakın bir dönemde açılması bekleniyor. Avrupa Enerji politikası arz güvenliğinin sağlanması ve enerjinin rekabetçi fiyatlardan temini için, ulusal kamu idaresinin piyasadaki hakimiyetinin azaltılmasını, piyasada şeffaflığın sağlanmasını ve dağıtım ve üretim faaliyetlerinin ayrıştırılmasını ön görür. Bir başka ifadeyle, enerji sektöründe rekabetçi, işleyen bir piyasa yapısının oluşturulması, AB müzakere sürecinin de bir gereğidir. Enerji piyasasında liberalizasyon sürecinin tamamlanması ile Türkiye, AB'nin en önemli konularından biri haline gelmiş olan enerji arz güvenliğinin sağlanması konusunda da anahtar ülke haline gelebilecektir.

Değerli konuklar,

Birincil enerjide arz güvenliğinin sağlanması ise Türkiye'nin enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesini gerektirmektedir. Bu da, Türkiye'nin çok boyutlu bir enerji politikasına sahip olması ile mümkündür.

Özellikle son dönemde, Enerji Bakanlığımızın, hem yurt içinde, hem de yurt dışında ülkemizin kaynak çeşitliliğinin sağlanması yönünde attığı adımları büyük bir memnuniyetle izliyoruz.

Türkiye'nin kaynak ülkesi olmaması, enerjide dışa bağımlılığın azaltılması için yerli kaynakların ve nükleer enerjinin kullanımını önemli kılıyor. TÜSİAD olarak, uzun zamandır nükleer enerjinin Türkiye için önemini vurgulamaktayız. Bu çerçevede Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesine İlişkin Kanun çok önemli bir adım oldu. Bu kanunun gereklerinin bir an önce yerine getirilmesi, nükleer enerji yatırımlarının önünü açacak ve arz güvenliğine olumlu katkı yapacaktır.

Ülkemizde ilk defa kurulacak olan nükleer enerji santrallerinin hayata geçirilmesi için belirli koşullar gerekiyor. Nükleer santrallerin ihale, inşaat ve de üretime geçiş süreçleri, öngörüldüğünden daha uzun bir süre alabilir. Nükleer enerji santrallerinin bir an önce işlerlik kazanması için halen özel sektörün önünde bulunan altyapı ve finansman konusundaki engellerin giderilmesi şarttır. Bu açıdan özel sektörü birebir etkileyecek olan ihale sürecini belirleyen ikincil mevzuata özel sektörün katkı sağlayabilmesi, sürecin sorunsuz atlatılmasına yardımcı olacaktır.

Değerli konuklar,

Enerji sektöründe somut ve uygulanabilir bir stratejinin oluşturulması, ancak, 100 milyar dolar civarındaki yatırımları yapması beklenen özel sektörün, gerekli reformlar konusundaki görüşlerinin dikkate alınması ile mümkündür. Bu çalışma ile de ortaya koymuş olduğumuz

gibi, özel sektör, enerji stratejisinin genel hatlarından uygulama ayrıntılarına kadar, izlenecek yolda hemfikirdir. Ve hem liberalizasyon sürecine hem de bu süreçte atılması gereken adımlara ilişkin görüşlerini çok net ve ayrıntılı olarak ortaya koymuştur. Bu çalışmalarımızda çizdiğimiz yatırım ortamı sağlandığı zaman, vatandaşlarımızın uygun fiyattan, kesintisiz enerjiye erişiminin de önü açılmış olacaktır. Türk özel sektörü, gerekli yatırım ortamı oluşturulduğu takdirde, enerji yatırımlarını hızla devreye sokacaktır.

Beni sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyor, hepimiz için çok önemli olan bu konuda değerli görüşlerini bizlerle paylaşması için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Hilmi Güler'i kürsüye davet ediyorum.